

VN-DOELEN

BERENDIEN TETELEPTA nd.nl/buitenland BEELD ALEXANDER SARLAY

Vrouwen in traditionele Afrikaanse kleding nemen selfies aan het strand in Togo. 90 procent van de Togolezen heeft een telefoon.

Togo is goed bezig tegen armoede

Armoede, honger, klimaat: de wereld moet er in 2030 beter voor staan, zo is in 2015 in VN-verband afgesproken. We zijn nu halverwege: zijn we op de goede weg? Vandaag VN-doel 1: een wereld zonder extreme armoede.

ARMOEDEGRENS

Volgens de laatste schattingen van de Wereldbank leven 734 miljoen mensen in extreme armoede. Vooral in Afrika leven veel mensen onder de armoedegrens van 1,90 dollar per dag. Geske Dijkstra, hoogleraar Governance and Global Development aan de Erasmus Universiteit Rotterdam, was aanvankelijk sceptisch over projecten zoals die in Togo. 'Arme mensen geld geven? Wat gaan ze er dan mee doen? vroeg ik mij toen af. Nu zie ik dat het heel goed werkt. In Zuid-Afrika zijn bijvoorbeeld pensioenen ingevoerd, waardoor oudere mensen nu op kleinkinderen passen, en de middelste generatie gaat werken. Verder blijkt dat mensen die helemaal niets hebben al gebaat zijn bij een klein beetje geld. Bijvoorbeeld om de bus te pakken naar een sollicitatie. Ik zou heel graag willen dat Nederlandse ontwikkelingshulp dit soort programma's zou steunen. Helaas doen wij de laatste tien jaar bijna uitsluitend ontwikkelingshulp waar wij als Nederland zelf iets aan kunnen verdienen. Dat is jammer, want dit soort programma's werken goed.'

Als in april 2020 het hele leven in Togo stilvalt na het uitbreken van de coronapandemie, begint er acuut nog een crisis. 90 procent van de mensen in het kleine West-Afrikaanse land werkt als zelfstandige. Door de totale lockdown is er plots geen inkomen meer bij kappers, taxichauffeurs, naaisters en verkopers. De regering wil hen steunen vanuit internationale steunfondsen die beschikbaar komen, maar hoe moet zij al haar inwoners bereiken? Actuele bevolkingscijfers van Togo dateren uit 2011, en mensen moeten nu zo veel mogelijk binnen blijven.

betalingssysteem

Minister Cina Lawson van het ministerie van Digitale Economie en Transformatie in Togo komt op een idee. Nog geen maand eerder waren er verkiezingen waar mensen zich voor moesten registreren. Daar gaven zij via een mobiel zowel hun woonplaats als beroep voor op. De perfecte lijst met gegevens om te kunnen onderscheiden wie er een zelfstandig ondernemer is, en dus géén inkomen heeft door corona. 'Het was heel erg spannend', zegt Lawson in een *videocall* over die periode. 'We zaten met een totaal onbekend, nieuw virus waar de hele wereld bang voor was. Dat is niet het juiste moment om nieuwe, spannende dingen uit te proberen. Maar we moesten wel, om onze mensen acuut van een inkomen te voorzien.' In tien dagen tijd werd het betalingssysteem Novissi Cash Transfer opgezet. 3,6 miljoen Togolezen stonden daardoor geregistreerd, ongeveer 90 procent van de volwassenen. Mensen die met hun telefoonnummer in dat systeem geregistreerd stonden als zelfstandig ondernemer, kregen drie maanden lang 20 dollar per maand, uitgekeerd via hun mobiel. Vrouwen kregen een hogere vergoeding dan mannen, omdat zij doorgaans een lager opleidingsniveau hebben, minder kans op werk en dus ook minder inkomen. Bovendien stelt de regering dat 'vrouwen vaak het gezinshoofd zijn en verantwoord met geld omgaan'. 'Vooral de snelheid van de transacties was indrukwekkend', zegt Dean Karlan van de Amerikaanse non-profitorganisatie Innovations for Poverty Action. 'Ik heb in geen enkel ander land sociale steun zo snel uitgerold zien worden.' Die snelheid zorgt uiteraard ook voor bepaalde zwaktes in het systeem. Daarom wordt de hulp ingeroepen van internationale organisaties, zoals die van Karlan.

Als de ergste klap van de pandemie voorbij is, breidt de regering van Togo in het najaar van 2020 haar strategie uit. Werden in eerste instantie vooral de regio's gecompenseerd waar lockdowns het meest impact hadden, nu wil de regering prioriteit geven aan mensen in de honderd armste regio's in het land. In samenwerking met verschillende internationale partijen moest eerst in kaart gebracht worden waar de armste bewoners van Togo wonen. 'Met mobiele gegevens, een satelliet en online data is dit gelukt', schrijft Joshua Blumenstock van de U.C. Berkeley School of Information in de Verenigde Staten. De gebieden worden geselecteerd op basis van satellietgegevens. Aan daken van huizen en de kwaliteit van wegen wordt afgelezen hoe een dorp er ongeveer voor staat. Metalen daken wijzen bijvoorbeeld op een wat duurder huis. Als de regio's zijn geselecteerd, bellen de onderzoekers 10.000 huishoudens in het gebied. Na die gesprekken analyseren ze de mobiele gegevens van die respondenten. Hoeveel beltegoed hebben ze? Hoe vaak bellen ze naar het buitenland? Op basis van deze data kan een computerprogramma inschatten of een persoon onder de armoedegrens valt. Op die manier krijgen nog eens 57.000 mensen financiële steun.

Zitten daar geen bezwaren aan? Zeker wel, schrijft Blumenstock. Want in 10 procent van de huishoudens is geen telefoon aanwezig. Eén van de eerstvolgende doelen is dan ook: overal een mobiele telefoon zien te krijgen middels een subsidie.

kennisdeling

Ook zullen er mensen alsnog buiten de boot vallen of juist onterecht profiteren, omdat een computerprogramma nooit perfect is. Alle fouten worden bijgehouden, zodat langzaam wordt geschaafd aan een zo goed mogelijk werkend computersysteem. En dan zal nog niet iedereen die het nodig heeft, bereikt worden. 'We proberen zo veel mogelijk bekendheid aan ons programma te geven.' In maart 2021 zijn er 819.972 mensen in Togo bereikt, en is er in totaal 23,9 miljoen dollar uitgekeerd. Andere Afrikaanse landen kijken met grote interesse naar het project in Togo. 'De eerste aanvragen voor kennisdeling zijn al binnen', zegt minister Lawson. 'Als het bij ons helemaal goed werkt, willen we andere landen heel graag helpen om hetzelfde systeem in te voeren. Dit kan een grote verandering voor ons hele continent betekenen.'

nieuwsvandaag 11.00

Duizendknoop

Wageningen Universiteit geeft advies over de bestrijding van Japanse duizendknoop.

21.45

Talkshow RTL4

Renze Klamer begint vervroegd bij late night team RTL met een eigen talkshow.

HELE DAG

Prijsstijgingen

Topberaad Duitse werkgevers, werknemers en bondsregering over de prijsstijgingen.